

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การดำรงตำแหน่งกรรมการในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยของศาสตราจารย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๕๑๒/๑๑๑๓๖ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความว่า ข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการสรรหากรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยคณะกรรมการบริหารคณะ สำนักวิชา และวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ และมีผลใช้บังคับแล้ว ได้กำหนดให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการบริหารคณะ สำนักวิชา และวิทยาลัย จะต้องไม่เป็นผูปฏิบัติงานในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อบังคับดังกล่าวบางรายดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยด้วย ในเรื่องนี้ คณะที่ปรึกษากฎหมายแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ให้ความเห็นไว้ว่า ตามระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการแต่งตั้งศาสตราจารย์ พ.ศ. ๒๕๓๗ นั้น เป็นกรณีชัดเจนว่าวัตถุประสงค์ของการแต่งตั้งศาสตราจารย์นั้นก็ “เพื่อเป็นเกียรติและยกย่องผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีผลงานทางวิชาการดีเด่น และเป็นผู้ทรงคุณธรรม อีกทั้งเพื่อสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวิชาการ” มิใช่กรณีที่มุ่งประสงค์ให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์เข้ามาปฏิบัติงานในฐานะเป็นข้าราชการ หรือลูกจ้าง หรือพนักงานในมหาวิทยาลัยสำหรับเงินสมนาคุณที่ได้รับนั้นก็เพื่อเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการยกย่องบุคคลซึ่งจะได้ช่วยถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เพื่อประโยชน์ทางวิชาการจากมหาวิทยาลัยมิใช่การให้ในลักษณะของค่าจ้าง เนื่องจากมหาวิทยาลัยก็ได้มีอำนาจในการบังคับบัญชาผู้เป็นศาสตราจารย์แต่อย่างใด โดยเจตนารมณ์และระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการแต่งตั้งศาสตราจารย์นั้น จึงชัดเจนว่า ผู้ซึ่งเป็น “ศาสตราจารย์” มิได้อยู่ในความหมายของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย ยกเว้นศาสตราจารย์ซึ่งเป็นอาจารย์ นักวิจัย หรือนักวิชาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่แล้ว

นอกจากนี้ ถ้อยคำในบทบัญญัติมาตรา ๑๙ (๒) แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดให้สภามหาวิทยาลัยประกอบด้วยกรรมการส่วนหนึ่งซึ่งเป็น “กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ” นั้น เป็นถ้อยคำเดียวกันกับที่ใช้ในบทบัญญัติมาตรา ๑๓ (๕) แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งที่ผ่านมาในศาสตราจารย์ที่เป็นบุคคลภายนอกก็มีคุณสมบัติครบถ้วนไม่ต้องห้ามที่จะเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์เป็นบุคคลภายนอก บุคคลนั้นย่อมมิใช่ “ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย” ตามพระราชบัญญัติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ และย่อมไม่มีลักษณะต้องห้ามของการเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการแต่งตั้งศาสตราจารย์ตามระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการแต่งตั้งศาสตราจารย์ พ.ศ. ๒๕๓๗ จึงมีประเด็นปัญหาว่า ผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์จะสามารถเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อบังคับดังกล่าวข้างต้นได้หรือไม่ และเนื่องจากประเด็นดังกล่าวเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกและองค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัยซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดของมหาวิทยาลัย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อตีความให้เป็นที่ยุติว่าผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์จะสามารถเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อบังคับดังกล่าวข้างต้นได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีผู้แทนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า โดยที่การแต่งตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๙^๑ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับข้อ ๖^๒ แห่งข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการสรรหากรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย และต้องไม่เป็นผู้ปฏิบัติงานในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหารคณะ สำนักวิชา และวิทยาลัยก็ได้มีบทบัญญัติกำหนดคุณสมบัติไว้ในทำนองเดียวกัน คือให้เลือกจากผู้ที่มีได้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยและมา

^๑มาตรา ๑๙ ให้มีสภามหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

(๑) นายกสภามหาวิทยาลัย ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

(๒) กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบห้าคน ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย

(๓) อธิการบดี

(๔) ประธานสภาคณาจารย์ และนายกสมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์

(๕) กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่งคน ซึ่งเลือกจากผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยที่มีใช้คณาจารย์ และดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้าส่วนงานหรือเทียบเท่า

(๖) กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนสิบคน ซึ่งเลือกตั้งจากคณาจารย์ประจำจำนวนห้าคน และหัวหน้าส่วนงานหรือเทียบเท่าจำนวนห้าคน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ข้อ ๖ กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้ปฏิบัติงานในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง

ลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง ให้ถือตามข้อเท็จจริง ณ วันที่มหาวิทยาลัยดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ ๙ เป็นต้นไป

จากการเสนอชื่อขององค์กรนิสิตเก่าของส่วนงานนั้นหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๓๗^๓ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับข้อ ๔^๔ แห่งข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยคณะกรรมการบริหารคณะ สำนักวิชา และวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงเห็นได้ว่า ผู้ที่จะเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหารคณะ สำนักวิชา และวิทยาลัย จะต้องเป็นบุคคลภายนอกและไม่เป็นผู้ปฏิบัติงานในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสำคัญ คือจะต้องไม่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ข้าราชการ และลูกจ้างของส่วนราชการซึ่งปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย พนักงานราชการ หรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ตามบทนิยามคำว่า “ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย” ซึ่งมาตรา ๔^๔ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดไว้

สำหรับการแต่งตั้งศาสตราจารย์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อยกย่องผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ และเป็นกำลังใจแก่นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญที่อุทิศตนเพื่อวิชาการ ตลอดจนเพื่อสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวิชาการนั้น ตามข้อ ๔^๖ แห่ง

^๓มาตรา ๓๗ ในคณะ สำนักวิชา และวิทยาลัย ให้มีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย คณบดีเป็นประธาน รองคณบดี ผู้แทนคณาจารย์ประจำและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมิได้เป็นผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย เป็นกรรมการ

ฯลฯ

ฯลฯ

“ข้อ ๔ ในส่วนงาน ให้มีคณะกรรมการบริหารคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

- (๑) คณบดี เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รองคณบดีที่คณบดีมอบหมาย เป็นกรรมการ
- (๓) หัวหน้าภาควิชาทุกภาควิชา (ถ้ามี) เป็นกรรมการ
- (๔) ผู้แทนคณาจารย์ประจำ เป็นกรรมการ
- (๕) ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก เป็นกรรมการ

ฯลฯ

ฯลฯ

กรรมการตาม (๕) ให้มีจำนวนหนึ่งคน เว้นแต่เป็นส่วนงานซึ่งมีภาควิชาไม่น้อยกว่าหก ภาควิชาแต่ไม่เกินสิบภาควิชา ให้มีจำนวนสองคน หรือหากมีตั้งแต่สิบเอ็ดภาควิชาขึ้นไป ให้มีจำนวนสามคน โดยให้กรรมการตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) เลือกจากผู้ที่มีได้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยและมาจากการเสนอชื่อขององค์กรนิสิตเก่าของส่วนงานนั้นหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย” หมายความว่า พนักงานมหาวิทยาลัย ข้าราชการ และลูกจ้างของส่วนราชการซึ่งปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย พนักงานราชการ และลูกจ้างของมหาวิทยาลัย

ฯลฯ

ฯลฯ

“ข้อ ๔ การแต่งตั้งศาสตราจารย์ ให้แต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติดังนี้

(๑) เป็นผู้เชี่ยวชาญภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความรู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดโดยเฉพาะ หรือ

(๒) เป็นอาจารย์ นักวิจัย หรือนักวิชาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งอุทิศตนและมีผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่องเป็นที่ประจักษ์ และ

ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการแต่งตั้งศาสตราจารย์ พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้สามารถแต่งตั้งศาสตราจารย์จากผู้เชี่ยวชาญภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความรู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดโดยเฉพาะ หรือจากอาจารย์ นักวิจัย หรือนักวิชาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งอุทิศตนและมีผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่องเป็นที่ประจักษ์ก็ได้ และเมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์ดังกล่าวแล้ว ย่อมได้รับเงินสมนาคุณสำหรับตำแหน่งเป็นเงินอุดหนุนการวิจัยหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ จากเงินทุนศาสตราจารย์ หรือเงินทุนต่างๆ ที่มีอยู่แล้วลักษณะทำนองเดียวกับเงินทุนศาสตราจารย์ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง โดยมีพันธะต้องปฏิบัติภารกิจเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ตามระเบียบว่าด้วยเงินทุนศาสตราจารย์ตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนดตามข้อ ๘^๓ แห่งระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการแต่งตั้งศาสตราจารย์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ด้วย ดังนั้น จึงเห็นว่า ในกรณีที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญภายนอกมหาวิทยาลัยให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ เพื่อเป็นเกียรติและยกย่องผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงานทางวิชาการดีเด่น และเป็นผู้ทรงคุณธรรม อีกทั้งเพื่อสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวิชาการ โดยไม่ได้ปฏิบัติงานในฐานะที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ข้าราชการ และลูกจ้างของส่วนราชการซึ่งปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย หรือพนักงานราชการ และลูกจ้างของมหาวิทยาลัย จึงไม่อาจถือได้ว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ซึ่งแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกมหาวิทยาลัยเป็นผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย และเมื่อคุณสมบัติในการได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหารคณะ สำนักวิชา และวิทยาลัย กำหนดไว้ให้ต้องมาจากบุคคลภายนอกและไม่เป็นผู้ปฏิบัติงานในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว ศาสตราจารย์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกมหาวิทยาลัยดังกล่าวจึงสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหารคณะ สำนักวิชา และวิทยาลัยได้โดยไม่มีลักษณะต้องห้ามแต่อย่างใด

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๕๑

(๓) มีคุณสมบัติอื่นตามที่คณะกรรมการพิจารณาศาสตราจารย์ ตามข้อ ๖ กำหนด

^๓ข้อ ๘ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์ ตามข้อ ๗ ได้รับเงินสมนาคุณสำหรับตำแหน่งเป็นเงินอุดหนุนการวิจัย หรือประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ จากเงินทุนศาสตราจารย์ หรือเงินทุนต่างๆ ที่มีอยู่แล้วลักษณะทำนองเดียวกับเงินทุนศาสตราจารย์แล้วตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง และมีพันธะต้องปฏิบัติภารกิจเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ตามระเบียบว่าด้วยเงินทุนศาสตราจารย์ตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด